

**TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI
SÜLEYMAN SÖNMEZ
24. GİRİŞİM VE İŞ DÜNYASI ZİRVESİ
KONUŞMA METNİ**

3 ARALIK 2022

ADANA

Sayın valim ve değerli başkanlar, iş dünyasının ve basın değerli temsilcileri, sevgili dostlar ve katılımcılar,

Şahsım ve TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Girişim ve İş Dünyası Zirvemizi, 3 yıldır yüz yüze yapamıyorduk. Nihayet, yeniden hep bir arada olduğumuz için çok mutluyuz. Bugün Adana'dayız; aynı zamanda Mersin'deyiz. Tekirdağ'dan Mardin'e, İzmir'den Diyarbakır'a, Denizli'den Van'a, Kayseri'den Elazığ'a, Samsun ve Zonguldak'tan Hatay ve Antep'e bir kısrak başı gibi uzanan bu cennet vatanda, her yerdeyiz.

Her bölgeden çok sesli yapımız, renklerimiz ve fikirlerimi ile ortak zenginliğimizi, hayallerimizi, umutlarımızı ve sevinçlerimizi artırmak için bir aradayız. Hoş geldiniz.

Sayın Valim ve Değerli Misafirler,

Cumhuriyetimizin 100 yılını, büyük bir heyecanla kutlamaya hazırlandığımız ve ikinci yüzyılına da, onun yetiştirdiği nesiller olarak adım atacağımız büyük bir çağ dönüşümünün içindeyiz... Bugünkü Zirve'mizde hep yaptığımız gibi, içinde bulunduğumuz yılın muhasebesini yapacak, gelecek yıla dair öngörülerimizi paylaşacağız.

Ayrıca inanıyorum ki, güçlü bir ses ve güçlü bir birliktelik ile yüzümüzü, zihnimizi ve yüreğimizi, gelecektekine yana dönecek, Hayalimizdeki Türkiye'nin resmini birlikte çezeceğiz.

Değerli katılımcılar, bugün küresel ekonomi beklenenden daha keskin ve tabana yayılmış bir yavaşlama yaşıyor. Enflasyon, birkaç on yılda görülenden daha yüksek. Kalıcılaşan yoksulluk, sıkılaştıran mali koşullar, Rusya-Ukrayna Savaşı ve salgının devam eden etkileri, genel ekonomik görünüm üzerinde, ağır bir baskı oluşturuyor. İnsani krizler, göç, iklim krizi gibi gerçekler, kasvetli havayı daha da yoğunlaştırıyor. Belirsizlik büyüyor.

Ülkemiz bu belirsizlik ortamında, bir yandan yapısal sorunlarıyla yüzleşirken, bir yandan "enflasyon-faiz-kur" sarmalı içerisinde, cari açıktan bütçe açığına, çok bilinmeyenli bir denkleme çözmeye çalışıyor.

İlk 2 çeyrekteki ortalama yüzde 7,5'lik büyümenin ardından, bu hafta gelen 3'üncü çeyrek rakamları ile büyümenin yüzde 3,85'e gerilediğini gördük. Yüzde 9'a çekilen politika faizine rağmen, kredi ve mevduat faizleri hala çok yüksek. Bununla birlikte, TÜFE'de yüzde 157, ÜFE'de yüzde 85,5'e gelen enflasyon rakamları, dünyadan ayrılan politikaların devamını gösteriyor.

Belirsizlik, ekonomik ve mali istikrarın en büyük düşmanıdır. Üretim yatırım istiyor, yatırım da mali istikrar ve öngörülebilirlik arıyor.

Sayın Valim, Değerli Başkanlar ve Değerli Dostlarımız;

Hepimizin bildiği üzere, doğru teşhis doğru tedavi getirir. Bizler de TÜRKONFED olarak, Anadolu iş dünyasının nabzını tutuyor ve reel sektörün sahada yaşadığı sorunları tespit edip, çözümler geliştiriyoruz.

Örneğin son yaptığımız araştırmalar gösteriyor ki, Türkiye'nin üreten, yatırım yapan, istihdam yaratan kesimlerinin yüzde 80'i, enflasyonu öncelikli sorun olarak görüyor.

Yüzde 90'ı finansmana erişimde sorun yaşadığını, yüzde 77'si karar verici ve düzenleyici kurumlar tarafından açıklanan regülasyonların kafa karışıklığı yarattığını ifade ediyor. Girdi maliyetleri, özellikle de bildiğiniz gibi enerji maliyetleri durmadan artıyor. Avrupa'daki resesyondan ve iç pazardaki durgunluktan endişe eden her 3 iş insanından 2'si işçi çıkartmayı düşünüyor.

Fakat tam da bu noktada, çok dikkat çekici bir tabloyu, sizinle paylaşacağım. Son 6 ayda 30'a yakın kentte düzenlenen etkinlik ve çalıştaylara katıldım. İş insanlarının her şeye rağmen, üretme sevdasına ve risk alma potansiyeline birebir şahit oldum. Bu umut veren yaklaşım ayrıca, ülkemizin kalkınma yolculuğunun Anadolu'dan geçtiğini de bizlere bir kez daha hatırlatıyor.

Sevgili dostlar bugün tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de bütün büyük firmaların, birçok girişimin, yeniliğin ve patentin arkasında, kısıtlı imkanlarla ancak büyük vizyonlarla kurulan KOBİ'lerimiz var.

Ülkemiz büyürken, toplumsal refahı da artırmak ve istihdam bekleyen değil, istihdam yaratan nesiller oluşturmak için, KOBİ'lerimizin üretme ve değer yaratma çabasını desteklememiz, girişimciliği teşvik etmemiz ve onların yoluna rehber olmamız gerekiyor.

Değerli dostlarımız dijitalleşme bugün, şirketler ve ülke ekonomileri için hayatta kalma meselesidir. COVID ve COVID sonrası dönemde dijitalleşmeye ayak uyduramayan şirketlerin, rekabet şansının olmadığını gördük.

Ülkemizde dijital dönüşümü, KOBİ'lerin hayatının asli parçası haline getirmek için inovatif bakış açısını, dijital strateji geliştirme kabiliyeti ve nitelikli insan kaynağını yetiştirmemiz gerekiyor.

Dünya dijitalleşmede teknolojik altyapı oluşturma aşamasının ötesine geçmiş durumda. Veri analitiği, yapay zeka, nesnelerin interneti, robotik gibi teknolojilerin, iş süreçlerinin bütününde kullanılmasıyla, katma değer artışında büyük bir sıçrama yaşandığını görebiliyoruz. Dijitalleşmede gidecek çok yolumuz var, biliyoruz.

Bir diğer gündemimiz ise iklim değişikliği... Bugün nasıl ki krizleri aşabilmek için toplumsal, ekonomik ve siyasal uzlaşma yolları arıyorsak, aynı şekilde dünyamızın karşı karşıya olduğu iklim krizini aşabilmek için de yerküreyle, havayla, suyla, toprakla yeni bir ilişki biçimi oluşturmak zorundayız. Yaşamın her alanında iklim değişikliği odağını kaybetmemeliyiz.

Yeşil ekonomik dönüşüm, içinden geçtiğimiz zor dönemde, ekonomik sıçramayı sağlayacak yeni bir kaldıraç olabilir, sayısız fırsat alanı yaratabilir...

Tasarruf, enerji verimliliği, eko-inovatif üretim, ihracat ve yeni pazar avantajları sayesinde, dış ticaret açığının azalmasına, turizm sektörünün sağladığı kadar katkı sağlayabilir...

Üstelik Türkiye olarak bu alanda, atılım yapmaya son derece yatkınız. Araştırmalar Türkiye'nin, yeşil rekabet gücü bağlamında 195 ülke arasında 6'ncı sırada olduğunu gösteriyor. Gelin bu fırsatları ıskalamayalım. Bugünün küçük faydalarına kapılıp, gelecekte vazgeçmeyelim.

Sayın Valim, Sayın Başkanlar, Değerli Katılımcılar;

“İnsan-çevre” odaklı, “yeşil ve dijital” bir eko-sistemin inşası için, gereken bilgi, beceri ve yetkinliğe erişebilmemizin önkoşulu, ancak ve ancak yeni ve kapsamlı bir eğitim reformu olabilir.

Bu konuyu bıkmadan, usanmadan dile getireceğiz. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamalı, eğitim sistemimizi analitik düşüncenin, sorgulamanın, yenilikçiliğin, özgürlüğün esas olduğu insanlar yetiştirmek üzere, temelden dönüştürmeliyiz.

Böylesi bir resimde “beyin göçü” öncelikli meselemiz olmak zorunda. Büyük yatırımlarla, dünya standartlarında yetiştirdiğimiz gençlerimiz, akademisyenler, doktorlar, mühendisler, yazılımcılar, bankacılar, maalesef geleceklerini başka ülkelerde arıyor. Üstelik yurt dışına gidenlerin yaşı, giderek gençleşiyor.

Bu umudun, hayallerin erozyonudur. Buna izin veremeyiz! Altını çizerek söylemek istiyorum. Bizim doğalgazımız yok, petrolümüz yok. Bizim tek bir kıymetimiz var; 85 milyon insanımız.

Bu insanların umutla, gayretle, arzuyla çalışacakları koşulları yaratmak, gençlerimizi tersine beyin göçüne ikna etmek zorundayız. Burada ekonomik refaha erişeceklerini ve demokratik koşullarda düşünüp, üretecekleri bir ortamı yaratmamız gerekiyor. Unutmayalım, ifade hürriyeti, inovasyon kültürünün inşası için vazgeçilmezdir.

Tek hayat tarzına, tek fikre, tek modele dayalı bir toplumsal anlayış üzerinden, memleketimizin geleceğini inşa edemeyiz. Çeşitliliği ve çoğulculuğu korumalı, farklılıklar arasında yeni iletişim yolları açmalıyız.

Belirtmem gerekir ki, bu da sivil toplumu güçlendirmekle mümkündür. Bu doğrultuda, eğitimden kadına, girişimcilikten gençliğe, cinsiyet ve fırsat eşitliğinden kurumsal yurttaşlığa uzanan çerçevede, toplumsal dönüşümü gerçekleştirilmelidir.

Hukukun üstünlüğü ilkesini, gerçek manada tüm kurumlarımızla hayatın her alanında yaşatabilmeli, kurumlarımızın şeffaflığını, hesap verebilirliğini ve bağımsızlığını tesis etmeliyiz.

Cumhuriyetin 2’nci yüzyılına girerken, tüm dünya için büyük önem arz eden bu değişim döneminde, TÜRKONFED olarak fırsatları değerlendirmenin ve potansiyelimizi kullanmanın yolunu, “Dijital-Yeşil ve Toplumsal Dönüşüm” ekseninde “3 D” olarak tanımlıyoruz...

... Ve TÜRKONFED olarak kamuyu, özel sektörü, üniversiteleri, siyaset ve sivil toplumun tüm paydaşlarını, uzlaşma zemininde, bir arada çalışmaya davet ediyoruz. Gelin, “orta gelir, orta demokrasi ve orta eğitim” tuzaklarından kurtularak, Hayalimizdeki Türkiye’ye hep birlikte ulaşalım.

Sayın Valim Değerli Başkanlar,

Ülkemiz, hem coğrafi olarak, hem de ekonomik ve kültürel olarak, büyük potansiyellere sahip. Aynı zaman da insanın ruhuna yücelik duygusu veren güzel bir ülke. Potansiyelleri ve fırsatları değerlendirmek ise, yerelin dinamiklerini hayata geçirmekle mümkün.

Toprağından bolluğun - bereketin fişkırdığı, çalışkan ve eğitilmiş insan gücünün, sıfırdan devasa işletmeler ortaya çıkaran, girişimci ruhun olduğu bu coğrafyada, neden kadere razı gelelim?

İnanıyorum ki, içinden geçtiğimiz, teknolojik sıçrama döneminin sunduğu fırsatları değerlendirerek, yıllardır dile getirdiğimiz “katma değerli üretim” ve “yüksek katma değerli ihracat” eşliğini aşabiliriz; yüksek teknoloji kullanımı sayesinde KOBİ’lerimizin ve ülkemizin verimliliğini artırabiliriz.

Sizleri tüm Türkiye için bir hayal kurmaya davet ediyorum. Elektrikli araçlar, akıllı teknolojiler, neden Kocaeli'nde üretilip tüm dünyaya ihraç edilmesin? Konya Ovasında, güneş enerjisi yatırımları neden artmasın? Diyarbakır'dan, neden yeni bir Silikon Vadisi çıkmasın? Karadeniz'de bugüne dek hep petrol aradık; burası neden bir rüzgar enerjisi üssü olmasın?

Sayın Valim, Değerli Başkanlar;

Yukarıda da paylaştığım gibi, bu yılı yüzde 5 ve üzerinde büyüme rakamıyla kapatacak olsak da, 2023 ve sonrasında da sürdürülebilir büyüme için bu oranı kalıcı hale getirmemiz çok önemli.

Enflasyon, kur ve faiz ekonomide, dikkatle takip edilmesi gereken alanların başında geliyor. Bununla birlikte, enflasyon-ücret sarmalına da girmiş görünüyoruz.

Asgari ücret konusunun, bireylerin onurlu yaşam hakkı bağlamında ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Çalışanlarımızın enflasyona ezdirilmemesini, her platformda dile getirdik.

Ancak, enflasyon sorununu çözmeden, yapılacak asgari ücret zammı, çalışanların refah ve alım gücünü artırmayacaktır. Bununla birlikte TÜRKONFED olarak bölgesel asgari ücret uygulamasını son derece önemli görüyoruz.

Kamuoyunun gündemindeki bir diğer başlık olan EYT ile ilgili de birkaç dakikanızı rica ediyorum. EYT bir hak ve bu hak sonuna kadar savunulmalı.

Bu konuda hükümet, işçi ve işveren aynı masada oturmalı, ortak çözüm üretmeli demiştik. Bu adımın atıldığını görmek memnun edici.

Kıdem Tazminatı konusunda da, Kredi Garanti Fonu'nu devreye sokarak, bir finansman yaratılması söz konusu. Bunlar iş dünyamız açısından olumlu gelişmeler.

Diğer yandan üretim ve ihracat kaybı yaşamamak, nitelikli insan kıymetimizi korumak ve kayıt dışı istihdamın önüne geçmek için gereken düzenlemelerin de, eşzamanlı olarak hayata geçirilmesini önemsiyoruz.

Gençler ve kadınlar çözümün parçası olmalı. Mademki 1,5 milyon kişiye EYT olanağı tanınacak. O halde gençlerin ve kadınların istihdam olanaklarını artıracak, kapsamlı teşvikler hızla devreye alınmalı...

Elbette önümüzde, bir de seçim gündemi var. Seçim ekonomisi ile genişlemeci para politikası uygulamalarının, kısa vadede siyasi ve politik avantajları olabilir. Ancak orta ve uzun vadede, ekonomik ve toplumsal hayatta, dezavantaj yaratacağını düşünerek, daha dikkatli olmamız gereken, bir döneme giriyoruz. Ekonomi bilimi çerçevesinde adım atmanın önemini, bir kez daha vurgulamak isterim.

Sayın Valim ve Değerli Misafirler,

Pandemi ve sonrasında gelen krizler, mevcut sorunlarımızı daha görünür kıldı. Ekonomiler gibi biz insanları da kırılanlaştırdı. Anlık düşünmek ve anlık yaşamak zorunda kaldığımız bu ortamda hayal etmek zor biliyorum.

Ancak geleceğe dair umudu yeşertecek olan bizleriz. Bu düşünceyle, siyasetten iş dünyamıza, sivil toplumumuzdan üniversitelerimize, gencimizden yaşlımıza bir ortak çağrıda bulunmak istiyorum.

TÜRKONFED olarak zirvemizde de çerçevesini çizdiğimiz gibi,

- Yerküreyle ve yeşil dönüşüm ile uyumlu ekonomik atılımı başlatmış;
- Sosyal, laik ve demokratik hukuk devletini yeniden inşa etmiş;
- Güçler ayrılığını, denge ve denetleme mekanizmalarını yerli yerine oturtmuş;
- Yargının tam bağımsızlığını tesis etmiş;
- Avrupa Birliğine üye olmuş;
- Toplumsal ve siyasal uzlaşmalar ile yeni dönemin, yeni ve sivil anayasasını yapmış;
- Hukukun üstünlüğüne inancı artırmış, ortak yaşama iradesi ile, güçlü bir toplumsal dönüşümü başarmış,
- Cinsiyet eşitliğine duyarlı politikalar geliştirmiş, ayrımcılığın, ötekileştirmenin, kutuplaşmanın olmadığı, toplum devlet mutabakatını sağlamış;
- Onurlu yaşam hakkını kurumsallaştırmış ve garanti altına almış;
- Adaletsizlik ve yoksullukla mücadele politikalarının, küresel öncülerinden olmuş, bir Türkiye hayal ediyoruz.

Üstelik bunu hep birlikte yapacağız!

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, 100 yıl önce bizlere, bir ortak ufuk gösterdi. Bugün Cumhuriyet'imizin 2'nci yüzyılına girerken, aynı ufka ve hatta ötesine yeniden bakmak mümkün.

İnsanımızın emeğiyle, onurlu şekilde yaşadığı, girişimcilik heyecanıyla ürettiği, her birimizin aktif kurumsal vatandaş olarak elini taşın altına koyduğu bir Türkiye mümkün.

Kuralları, kurumları, demokrasi ve hukuk alanındaki olgunluğuyla, refahın her alanda yeşerdiği bir Türkiye mümkün.

Bu duygu ve düşüncelerle bugün bizleri misafir eden ÇUKUROVASİFED ve ADSİAD Başkanlarımız ile Yönetim Kurullarına şükranlarımı sunuyorum. Hayalimizdeki Türkiye için, katılımlarınızdan dolayı her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Sevgiyle, sağlıkla kalın.